

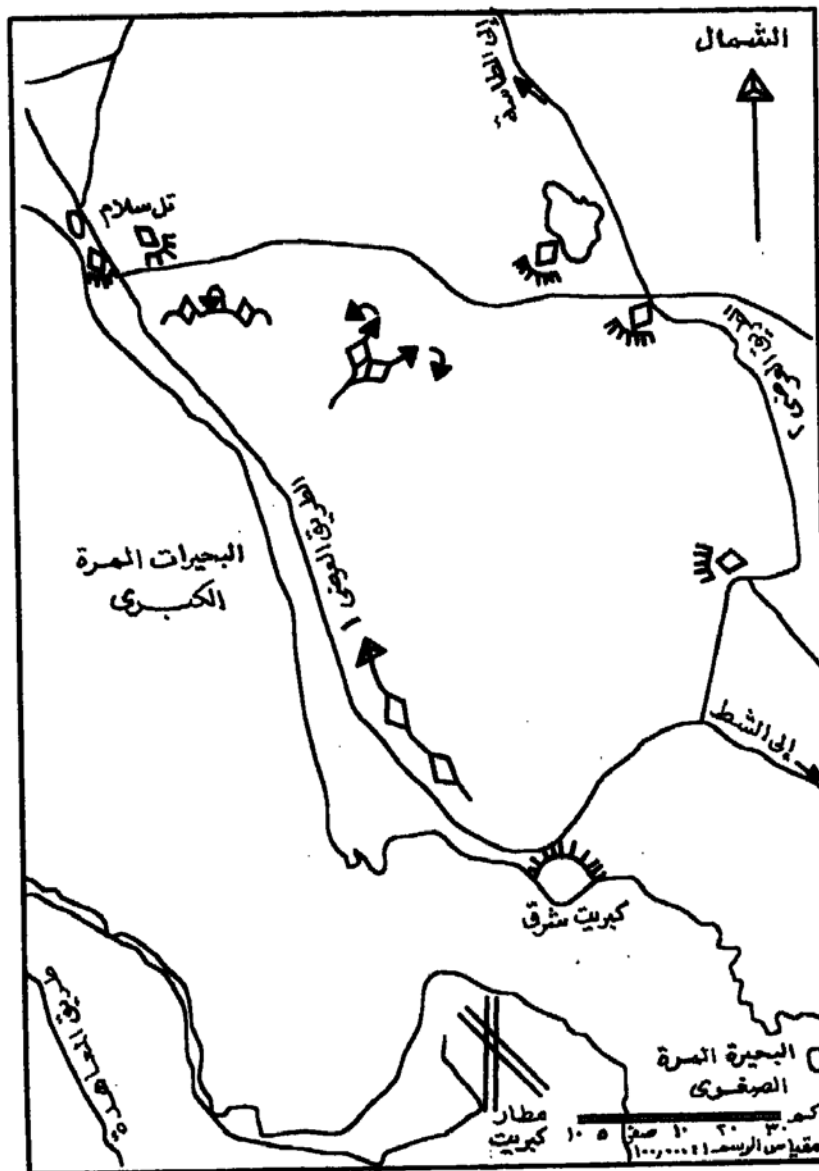
דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

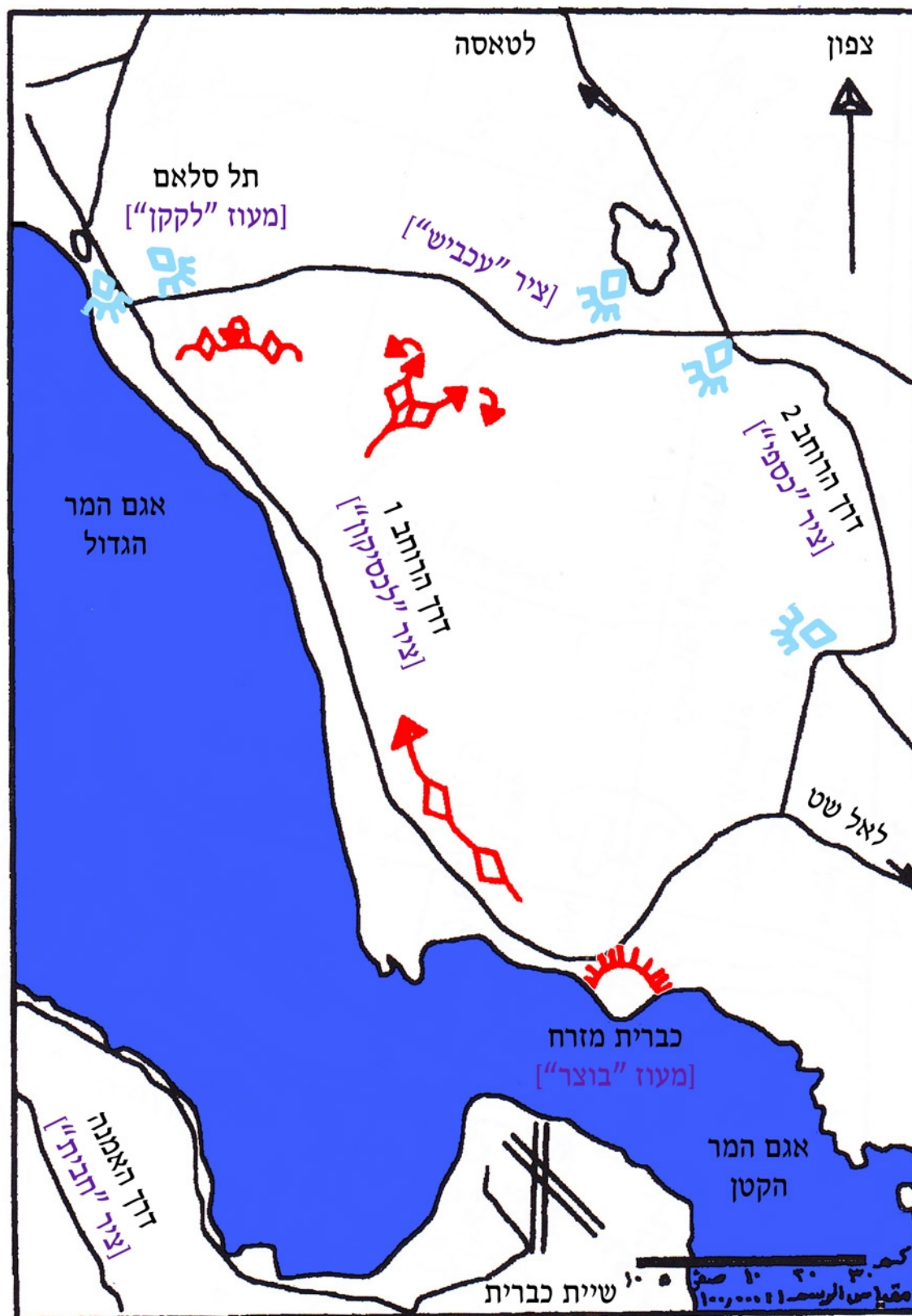
הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

מפת קרב חטיבה 25 שריון ב-17 לאוקטובר 1973

خريطة معركة اللواء 25 المدرع يوم 17 أكتوبر 1973.

מפת קרב חטיבה 25 שריון ביום ה-17 לאוקטובר 1973

עמוד 366

עמ' 367

קרבת חטיבה 25 שריון

בשעה 06:30 בבוקר ה-17 לאוקטובר, החלה תנועת טור חטיבה 25 שריון מאזור צומת דרך הרחוב מס' 1 [ציר "לכסיקון" – א.ר.] עם דרך מעבר הגידי. בראש הטור נע הגדוד הקדמי, כשהוא מתוגבר באלמנטים של ארטילריה, חי"ר ממוכן, הגנה אווירית והנדסה, כשבראשו נעה פלוגת המשמר הקדמי. מיד לאחר הגדוד הקדמי נעו מפקדת החטיבה הקדמית ועימה עתודת הנ"ט ועתודת ההנדסה, וקצין התצפית הקדמית של אגד הארטילריה של ארמיה 3, שהיה ערוך בעמדותיו ממזרח לתעלה. לאחר מרווח מסויים מן הגדוד הקדמי נע הכוח העיקרי של החטיבה, כשבראשו המפקדה העיקרית, והוא כלל שני גדודי טנקים מתוגברים. אחריו נע גדוד הארטילריה החטיבתי (פחות סוללה, שסופחה לגדוד הקדמי – במקור), ומיד אחריהם נע המשמר העורפי. בזנב הטור המשוויין נעו משאיות הדרג המנהלתי הראשון של החטיבה, שנשאו את התחמושת והדלק וכן מספר רכבי פינוי.

מערכת הלואה 25 המדור

פי השעה السادسة والنصف صباح يوم 17 أكتوبر، بدأ تحرك رتل اللواء 25 المدرع من منطقة تقاطع الطريق العرضي 1 مع طريق ممر الجدي، وعلى رأس الرتل المدرع تحركت كتيبة المقدمة المدعمة بعناصر من المدفعية والمشاة الميكانيكية والدفاع الجوي والمهندسين ودفعت أمامها سرية الحرس الأمامي. وخلف كتيبة المقدمة مباشرة سار مركز قيادة اللواء المتقدم ورفقته الاحتياطي المضاد للدبابات واحتياطي المهندسين وضابط الملاحظة الأمامي من مجموعة مدفعية الجيش الثالث التي كانت تحتل مرائبها شرق القناة. وبعد فاصل من كتيبة المقدمة تحركت القوة الأساسية للواء يتقدمها مركز القيادة الرئيسي، وكانت تتكون من كتيبة دبابات مدعمتين. وخلف القوة الأساسية كانت تسير كتيبة مدفعية اللواء (عدا السرية الملحققة على كتيبة المقدمة)، وكان يتبعها مباشرة حرس المؤخرة. وفي ذيل الرتل المدرع كانت تتحرك لوريات النسق الأول الإداري للواء التي تحمل الذخيرة والوقود وبعض عربات الإسعاف.

מפקדת החטיבה נקטה באמצעים הדרושים לאבטחת האגפים, על-ידי הקצאת פלוגת טנקים מן הכוח העיקרי, שפעלה כמשמר אגפי בצד ימין, כשהיא נעה בדילוגים בשטחים המוגבהים שמימין לציר התנועה, כדי לבלום כל התקפות נגד מכיוון זה. כן הוקצתה מחלקת טנקים מן המשמר העורפי, שפעלה כמשמר אגפי בצד השמאלי, במקרה ויצוץ איום כלשהו מכיוון האגם המר הגדול. כדי לאסוף ידיעות על האויב הפעילה פלוגת הסיור של החטיבה מספר סיורים בכלי הרכב המשוריינים שלהם, עד הקצה הקדמי ובאגפים שמחוץ לטור החטיבה.

وقامت قيادة اللواء باتخاذ الإجراءات اللازمة لتأمين الأجناب بتخصيص سرية دبابات من القوة الأساسية للعمل كحرس جنب من الناحية اليمنى على أن تتحرك بوثبات على الهيئات الأرضية المرتفعة على يمين محور التحرك لصد أي هجمات مضادة من هذا الاتجاه، كما تم تخصيص فصيلة دبابات من حرس المؤخرة للعمل كحرس جنب من الناحية اليسرى في حالة ظهور أي تهديد من اتجاه البحيرة المرة الكبرى. ولكي يمكن الحصول على معلومات عن العدو دفعت سرية استطلاع اللواء عدة دوريات في عرباتها المدرعة إلى أقصى الأمام وعلى الأجناب خارج رتل اللواء.

בעת התקדמות צוות הקרב החטיבתי בכיוון צפון לאורך חופו המזרחי של האגם המר הגדול, הוא נתקל במספר התנגדויות מצד האויב, בהן נתקל מקדימה ומצד ימין, במטרה לשבש את תנועתו. הכוח הצליח להתגבר עליהן והמשיך בהתקדמותו ללא אבדות, מלבד מספר טנקים שנפגעו לו, מכלל הטנקים שלו, שעמד על 75 טנקים מדגם T-62.

מתחילת תנועת חטיבת השריון התמקדה עליה תשומת לב הישראלים. הגנרל

وفي أثناء تقدم تشكيل قتال اللواء في اتجاه الشمال على طول الشاطئ الشرقي للبحيرة المرة الكبرى، اصطدم ببعض مقاومات للعدو اعترضت طريقه من الأمام، ومن الجنب اليميني بقصد تعطيل تحركه، ولكنه استطاع التغلب عليها وواصل تقدمه دون أن يخسر سوى بضع دبابات من مجموع دباباته التي كان يبلغ عددها ٧٥ دبابة من طراز ت ٦٢.

ومنذ بداية تحرك اللواء المدرع، تركزت عليه أنظار الإسرائيليين. فقد أرسل الجنرال

קלמן מגן, מפקד הגיזרה הדרומית, העביר דיווח למפקדים שהתכנסו במפקדה הקדמית של הגנרל אברהם אדן (ברן – במקור) בקרבת מוצב "כישוף", ובכללם שר הביטחון, הרמטכ"ל והגנרל חיים בר לב, שהזהיר אותם מתנועת טור שריון מצרי בקרבת החוף המזרחי של האגם המר כשהוא בדרכו צפונה, שמיהרו לאמת מידע זה על-ידי ביצוע סיור אווירי. בסביבות השעה 13:00 בצהריים קיבלו שלושת המפקדים האלה גם דיווח מאל"ם אמנון, מפקד חטיבת שריון [חטיבה 14 – א.ר.] באוגדת הגנרל שרון [אוגדה 143 – א.ר.], שהיה עסוק בארגון מחדש של חטיבתו ותיקון הטנקים המקולקלים שלה בקרבת מוצב "לקקן" (תל סלאם – במקור) לאחר הקרבות הקשים שניהל באגפה הימני של דיוויזיה 16 חי"ר, שסופת אבק גדולה מתקרבת אליו מכיוון דרום, ומצביעה על התקרבות הטור המצרי. הגנרל אדן לא היסס ועזב את הפגישה יחד עם אנשי מפקדתו הקדמית כשהם בדרכם דרומה כדי לפקד על הקרב בעצמו נגד חטיבת השריון המצרית.

קלמן מאגן قائد القطاع الجنوبي رسالة إلى القادة المجتمعين في مركز القيادة المتقدم للجنرال إبراهيم أذان (برن) بالقرب من موقع كيشوف، وهم وزير الدفاع ورئيس الأركان العامة والجنرال حاييم بارليف، أخطرهم فيها بتحرك رتل مدرع مصري على مقربة من الشاطئ الشرقي للبحيرة المرة في طريقه إلى الشمال، وسرعان ما تأكدت هذه المعلومات عن طريق الاستطلاع الجوي. وفي حوالي الساعة الواحدة ظهرا تلقى القادة الثلاثة رسالة أخرى من العقيد آمنون قائد لواء مدرع في تشكيل فرقة الجنرال شارون، والذي كان منهمكا في إعادة تنظيم لوائه وفي إصلاح دباباته المعطوبة بالقرب من حصن لاكيكان (تل سلام) بعد المعارك العنيفة التي خاضها على الجنب الأيمن للفرقة ١٦ مشاة، بأن عاصفة ضخمة من الغبار تهب عليه من اتجاه الجنوب، وتدل على اقتراب الرتل المدرع المصري. ولم يلبث الجنرال أذان أن ترك المؤتمر ورفقته أفراد مركز قيادته المتقدم متجها نحو الجنوب ليقود المعركة بنفسه ضد اللواء المدرع المصري.

לפני שעזב את הפגישה, ביקש הגנרל אדן מגנרל חיים בר לב שיחזיר את חטיבת השריון [חטיבה 500 – א.ר.] שבפיקוד אל"ם אריה [קרן – א.ר.] לפעול תחת פיקודו, מאחר והשתייכה לאוגדתו [אוגדה 162 – א.ר.], אך הועברה

ממנה כדי לשמש עתודה כללית בידי אלוף פיקוד הדרום. בר לב נעתר מיד לבקשתו.

وقبل أن يغادر المؤتمر، طلب الجنرال أدان من الجنرال حاييم بارليف أن يعود اللواء المدرع بقيادة العقيد أرييه للعمل تحت قيادته، وكان هذا اللواء ضمن تشكيل فرقة ولكن تم سحبه ليعمل كاحتياطي عام في يد قائد المنطقة الجنوبية. واستجاب بارليف على الفور لمطلب أدان.

באותה עת נלחמו שלוש חטיבות השריון של אלופי המשנה טוביה [רביב - א.ר.], נתק'ה [נתן ("נתק'ה") ניר - א.ר.] וגבי [עמיר - א.ר.] בקרב קשה עם יחידות דיוויזיות 16 חי"ר ו-21 משוריינת כדי לפתוח את צירי "עכביש" ו"טרטור" ולהשלים את ההשתלטות על החווה הסינית (כפר אל-ג'לאא' - במקור) [המחבר, לעיתים, אינו מבחין, במדוייק, בין המושגים "החווה הסינית" לבין כפר אל-ג'לאא', המסומן במפת הקוד כ"אמיר" - א.ר.]. גנרל אדן הורה לאל"ם נתק'ה להשאיר גדוד מחטיבת השריון שלו כדי שיטול חלק במבצעי חטיבות גבי וטוביה, ושהוא עצמו יתנתק מן הקרב עם שני גדודי שריון מחטיבתו ויצטרף אליו לשדה הקרב הצפוי. בזמן שבו נע הגנרל אדן דרומה במלוא המהירות בציר הרחב מס' 2 (דרך החת"מ - במקור) [ציר "כספי" - א.ר.] נע מאחוריו אל"ם נתק'ה [נתן ("נתק'ה") ניר - א.ר.] בראש שני גדודי שריון, נשמע קולו של אל"ם אמנון במכשיר הקשר, כשהוא קורא לעזרה ומבקש סיוע, שכן החטיבה המצרית התקרבה לעמדותיו בסמוך לאגם המר ועמדו לרשותו באותה עת כ-30 טנקים כשירים לקרב בלבד.

חטיבה 25 שריון נתקלה במהלך תנועתה בתלאות וסכנות רבות, היא ספגה הפגזות ארטילריות כבדות מתותחי האויב ארוכי הטווח 155 מ"מ ו-175 מ"מ, שהיו שייכים

ונظרא لأن ثلاثة ألوية مدرعة بقيادة العقداء توفيا ونيثكا وجابي كانت مشتبكة في ذلك الوقت في معارك عنيفة مع وحدات الفرقتين ١٦ مشاة و ٢١ المدرعة لفتح محوري أكافيش وطرطور وإتمام الاستيلاء على المزرعة الصينية (قرية الجلاء)، فقد أصدر الجنرال أدان تعليماته إلى العقيد نيثكا بترك كتيبة من لوائه المدرع للاشتراك في عمليات لواءي جابي وتوفيا على أن يقوم بتخليص نفسه من المعركة بكتيبتين مدرعتين من لوائه ليتبعه إلى ساحة المعركة المقبلة. وفي الوقت الذي كان فيه الجنرال أدان مندفعاً بأقصى سرعة نحو الجنوب على الطريق العرضي ٢ (طريق المدفعية) وقد سار خلفه العقيد نيثكا على رأس كتيبتيه المدرعتين، استمع إلى صوت العقيد آمنون وهو يستغيث في جهازه اللاسلكي طالباً النجدة، فقد اقترب اللواء المدرع المصري من موقعه بجوار البحيرة المرة ولم يكن بحوزته وقتئذ سوى ٣٠ دبابة فقط صالحة للقتال.

وكان اللواء ٢٥ المدرع قد لقي كثيراً من المشاق والأخطار أثناء تقدمه، فقد تعرض لقصف عنيف من المدفعية بعيدة المدى من عيار ١٥٥م و ١٧٥م، وقد ثبت أن هذه المدفعية

٣٦٨

עמ' 369

לאגדי הארטילריה של הגיזרה הדרומית, עליה פיקד הגנרל מגן, והם סייעו גם בהמשך לטנקים הישראליים בקרב העיקרי שניהלו נגד חטיבת השריון המצרית. באותה עת המשיכו המטוסים הישראליים את תקיפותיהם האוויריות על טנקי וכלי הרכב של החטיבה בגבהים בינוניים ונמוכים. כתוצאה מפצצות המצרר שהטילו מטוסים אלה נפגעו מרבית כלי הרכב הגלגליים, שגררו את תותחי ה-122 מ"מ, שהיו עשויים מגומי, מרסיסים, דבר שמנע את פריסת כוח הארטילריה של החטיבה, ובנוסף לכך נמנע מחטיבת השריון כל סיוע ארטילרי במהלך הקרב העיקרי שלה, שכן היא יצאה עוד קודם לכן מטווח הסיוע של האגד הארטילרי המשני מס' 2 של ארמיה 3, שכן היא יצאה מטווח תותחי ה-130 מ"מ.

כאנת מן מוגמועא מדפעיעה القطاع الجنوبي الذي يتولى قيادته الجنرال ماجن، وقد اشتركت أيضا فيما بعد في معاونة الدبابات الإسرائيلية أثناء المعركة الرئيسية ضد اللواء المدرع المصري. وفي نفس الوقت واصلت الطائرات الإسرائيلية هجماتها الجوية ضد دباباته ومركباته على ارتفاعات متوسطة ومنخفضة. ونتيجة للقنابل العنقودية التي قذفتها هذه الطائرات أصيبت معظم عجلات الجرافات التي تاجر المدافع من عيار 122م هاوتزر والمصنوعة من الكاوتشوك بشظايا البلي، وأدى تمزقها إلى تعذر فتح تشكيل قتال مجموعة مدفعية اللواء، وبالتالي إلى حرمان اللواء المدرع من أي معاونة من المدفعية خلال معركته الرئيسية، فقد خرج قبل ذلك من مدى معاونة مجموعة مدفعية الجيش الثالث الفرعية رقم 2 بعد أن أصبح خارج مرمى مدافعها من عيار 130م.

ואכן הגנרל אדן הניח מלכודת מעולה לחטיבה 25 שריון, כשהוא מנצל את יתרוננו בכמות הטנקים, הטילים והסיוע הארטילרי והאווירי, והכין את המארבים כדי לכתרה משלושת הכיוונים, הצפוני, המזרחי והדרומי, כאשר האגם המר הגדול משלים את צלע המארב מצד מערב. בשעה שבה נערכה חטיבת אמנון בטנקיה וטיליה מול חטיבת השריון המצרית מלפנים ליד מוצב "לקקן" (תל סלאם – במקור) והציבה 4 טנקים על הדרך מדרום למוצב, להגנת כוחה, הורה הגנרל אדן לאל"ם נתק'ה למקם מסך [מערך נ"ט – פ.מ.] חזק נגד טנקים מחטיבתו באזור כת'יב אל-חבשי (כ-7 ק"מ ממזרח לתל סלאם – במקור) ["אדרה" – א.ר.], כך שיתפרס לכיוון דרום וממול לאגם המר הגדול, באגף הימני של חטיבת השריון המצרית.

כן הורה לאל"ם אריה, שנמצא בעתודה באזור טאסה, שינוע עם חטיבתו במהירות אל הצומת המוביל מדרך הרוחב מס' 3 [ציר "מבדיל" – א.ר.] אל דרך הרוחב מס' 2 [ציר "כספי" – א.ר.], ואח"כ יבצע תנועת איגוף מכיוון דרום-מזרח כדי להשתלט על מספר עמדות מאחורי ציר התקדמות החטיבה, עד שינתק את ציר הנסיגה של המצרים, במידה וינסו לסגת לגזרת ארמיה 3 או להכנס למוצב "בוצר" (כברית מזרח – במקור). חטיבה 25 נעה עד לאותו זמן כעוצבה מקובצת, והישראלים הזכירו כי הראות הייתה בהירה מאד, דבר שהפך את החטיבה כמטרה לדוגמה.

وأعد الجنرال أذان مصيدة محكمة للواء ٢٥ المدرع مستغلا تفوق عدد دباباته وصواريخه ومعاونة المدفعية والطيران لعملياته، فجهز الكمائن للإحاطة به من الجهات الثلاث الشمالية والشرقية والجنوبية، وكانت البحيرة المرة الكبرى تستكمل ضلع الكمين من الناحية الغربية. وفي الوقت الذي كان فيه لواء أمنون يواجه بدباباته وصواريخه اللواء المدرع المصري من الأمام عند حصن لاكيكان (تل سلام) وقد وضع ٤ دبابات على الطريق جنوب الحصن لوقاية قواته، أمر الجنرال أذان العقيد نيتكا بوضع ستارة قوية مضادة للدبابات من لوائه في منطقة كثيب الحبشي (على بعد حوالي ٧ كم شرق تل سلام) بحيث تمتد الستارة في اتجاه الجنوب وفي مواجهة البحيرة المرة الكبرى على الجنب الأيمن للواء المدرع المصري، كما أصدر أمره إلى العقيد آرييه الذي كان في الاحتياط في منطقة الطاسة بأن يتحرك بلوائه على وجه السرعة عبر الوصلة المؤدية من الطريق العرضي ٣ إلى الطريق العرضي ٢، ثم القيام بحركة التفاف في اتجاه الجنوب الشرقي لاحتلال عدة مواقع خلف محور تقدم اللواء المدرع حتى يقطع على المصريين خط الرجعة في حالة محاولتهم الإرتداد إلى قطاع الجيش الثالث أو الدخول إلى حصن بوتزر (كبريت شرق). وكان اللواء ٢٥ المدرع لا يزال حتى ذلك الوقت يسير في تشكيل منضم، وقد ذكر الإسرائيليون أن الرؤية كانت شديدة الوضوح مما جعل اللواء المصري هدفا مثاليا.

כאשר טנקי הגדוד הקדמי עברו את התעלה היבשה במרחק של כ-2 ק"מ מדרום לקו כתיב ["אדרה" - א.ר.] - תל סלאם ["לקקו" - א.ר.], הם הותקפו במכת אש עזה מתותחי הטנקים ומשגרי הטילים מן החזית, מכיוון תל סלאם ["לקקו" - א.ר.], ומן האגף הימני, מכיוון כתיב אל-חבשי ["אדרה" - א.ר.]. החטיבה מיהרה להתפרס כשהיא נכונה להיכנס לקרב עם כוחות האויב

وعند بدء عبور دبابات كتيبة المقدمة المصارف الجافة على مسافة حوالي ٢ كم جنوب الخط كثيب الحبشي - تل سلام، تعرضت دبابات الكتيبة لسيل منهمر من نيران مدافع الدبابات والمقذوفات الصاروخية من الأمام من اتجاه تل سلام، ومن الجنب الأيمن من اتجاه كثيب الحبشي، فسارع تشكيل قتال اللواء إلى الفتح استعدادا للاشتباك مع قوات العدو

עמ' 370

שכיתרו אותה מן החזית ומן האגף הימני. החטיבה עשתה ניסיון ראשון להבקיע את מסך [מערך – פ.מ.] הנ"ט מן האגף השמאלי בכיוון תל סלאם [ל"לקן" – א.ר.], כאשר הגדוד הקדמי קידם את פלוגת המשמר הקדמי ואח"כ את הפלוגה שנעה בעקבותיה, אך ניסיון זה נכשל בשל כמות האבדות הרבה שהגדוד ספג, שאילצו אותו לעצור.

לאור המצב הקשה ביקש מפקד החטיבה ממפקדת ארמיה 3 בקשר האלחוטי סיוע ארטילרי ואווירי דחוף, וביקש אישור לעצור כדי שכוחו יחזק את אחיזתו בשטח, אך מפקדת הארמיה אסרה עליו לעצור בכלל והודיעה לו כי עליו להמשיך בתנועתו לעבר ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר (יחידות החטיבה נמצאו במרחק של כ-8 ק"מ מראש הגשר של דיוויזיה זו – במקור).

التي طوقته من الأمام ومن الجنب الأيمن. وبذلت المحاولة الأولى من اللواء المدرع لاختراق الستارة المضادة للدبابات من الجنب الأيسر في اتجاه تل سلام، فدفعت كتيبة المقدمة سرية الحرس الأمامي، ثم قامت بدفع السرية التي تتبعها، ولكن المحاولة فشلت نظرا لفداحة الخسائر مما أجبر الكتيبة على التوقف. وإزاء سوء الموقف طلب قائد اللواء من قيادة الجيش الثالث بإشارة لاسلكية تدعيمه بمعونة جوية وبمعاونة عاجلة من المدفعية وأن يسمح له بالتوقف لتقوم وحداته بتعزيز الأرض المكتسبة، ولكن قيادة الجيش أجابته بعدم التوقف بتاتا وبوجوب مواصلة تقدمه في اتجاه رأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة (كانت وحدات اللواء لا تزال على بعد حوالي ٨ كم من رأس كوبري هذه الفرقة).

מפקד החטיבה החליט, לאחר שראה שהניסיון להבקיע את מסך [מערך נ"ט – פ.מ.] האויב מצד שמאל מכיוון האגם המר, לערוך ניסיון חדש לאגף את מסך [מערך – פ.מ.] הנ"ט של האויב מצד ימין, מכיוון כת'ב אל-חבשי ["אדרה" – א.ר.], והורה לגדוד הקדמי להחזיק בעמדות אליהן הגיע, לשפר את מצבו ולשמש בסיס אש נגד מסך [מערך הנ"ט – א.ר.] האויב הנמצא מולו, ובאותה עת יבצע הגדוד הקדמי של הכוח העיקרי תנועת איגוף באגף המסך [מערך הנ"ט – פ.מ.] באזור כת'ב אל-חבשי ["אדרה" – א.ר.] במטרה להגיע לעורף האויב, בתקווה לפגוש יחידה כלשהי מיחידות דיוויזיה 21 המשוריינת, אשר על-פי התכנית שנקבעה הייתה אמורה להתקדם מעמדותיה שמצפון לכפר אל-

ג'לאא' ["אמיר" – א.ר.] בכיוון דרום, כדי לבצע את החבירה בינה ובין חטיבה 25 שריון.

וראי قائد اللواء بعد أن فشلت المحاولة لاختراق ستارة العدو من ناحية اليسار من جهة البحيرة المرة، أن يقوم بمحاولة جديدة للالتفاف على موقع الستارة من ناحية اليمين من جهة كتيب الحبشي، فأصدر قراره بأن تتمسك كتيبة المقدمة بالمواقع التي وصلت إليها مع تحسين أوضاعها وأن تعمل كقاعدة نيران ضد ستارة العدو التي تواجهها، بينما تقوم الكتيبة الأمامية من القوة الأساسية بحركة الالتفاف على جنب الستارة في منطقة كتيب الحبشي بهدف الوصول إلى مؤخرة العدو، أملا في الالتقاء بأي وحدة من وحدات الفرقة ٢١ المدرعة التي كان من المفترض وفقا للخطة الموضوعية أن تتقدم من موقعها شمال قرية الجلاء في اتجاه الجنوب ليتم اللقاء بينها وبين اللواء ٢٥ المدرع.

כתוצאה מעצמת אש הטנקים ומשגרי הטילים מכיוון מוצב כת'יב אל-חבשי ["אדרה" – א.ר.], שהיה שטח גבוה השולט על כל האזור שמסביבו, בנוסף להפגזות הארטילריות החזקות והמשך התקיפות האוויריות, נכשל גדוד הטנקים המצרי בניסיונו לכתר את האויב, במיוחד שהתקפתו לא הסתייעה בשום סיוע ארטילרי או אווירי, מלבד גיחה אחת של שני מטוסי מיג-17, שתקפו את מוצבי האויב בכת'יב אל-חבשי ["אדרה" – א.ר.] בטילים [או רקטות – פ.מ.], לפני אור אחרון.

עם כישלון הניסיון [לתקוף – פ.מ.] מימין, נפרסו מספר טנקים מן הגדוד השני של הכוח העיקרי בכיוון האגם המר כדי לתקוף את תל סלאם ["לקקו" – א.ר.] משמאל, אך הסתבכו בשדה מוקשים שהשתרע במקביל לאגם המר ורובם נפגעו. לאור הרעת המצב וההחמרה בכמות האבדות, שלח מפקד החטיבה מברק אלחוטי בו חזר על בקשתו ממפקדת ארמיה 3 לאשר לו לעצור במקומו ולתגבר את אחיזתו בשטח, או לאשר לו להסיג את שאר הכוח של החטיבה למוצב כברית מזרח ["בוצר" – א.ר.], אך מפקדת הארמיה חזרה על הוראותיה הקודמות בצורך להתקדם בכל מחיר אל ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר. אש הטנקים ומשגרי הטילים

ونتيجة لكثافة نيران مدافع الدبابات والمقذوفات الصاروخية من اتجاه موقع كثيب الحبشي، وهو هيئة أرضية مرتفعة تسيطر على كل المنطقة التي حولها، بالإضافة إلى شدة قصف المدفعية واستمرار الهجمات الجوية، فشلت كتيبة الدبابات المصرية في محاولتها لتطويق العدو خاصة أن هجومها لم يدعم بأي معاونة من المدفعية أو الطيران ما عدا طلعة جوية من طائرتين من طراز ميغ 17 قامت بقذف مواقع العدو في كثيب الحبشي بالصواريخ قبل آخر ضوء. وعندما فشلت المحاولة من اليمين اندفعت بعض الدبابات من الكتيبة الثانية من القوة الأساسية في اتجاه البحيرة المرة للهجوم على تل سلام من اليسار، ولكنها تورطت في حقل الألغام الممتد بمحاذاة البحيرة المرة وأصيب معظمها. وإزاء تخرج الموقف وتفاقم نسبة الخسائر، أرسل قائد اللواء إشارة لاسلكية مكررا طلبه من قيادة الجيش الثالث بالسماح له بالتوقف لتعزيز الأرض المكتسبة أو التصديق له بالارتداد بالقوة المتبقية من اللواء إلى حصن كبريت شرق، إلا أن قيادة الجيش أكدت تعليماتها السابقة بوجود التقدم بأي ثمن إلى رأس كوبري الفرقة 16 مشاة. ولم تلبث نيران الدبابات والمقذوفات

٣٧٠

עמ' 371

החלה מיד ממסכי [ממערכי – פ.מ.] הנ"ט הישראליים שהשמידו את טנקי המפקדה הקדמית של חטיבה 25 שריון וכן כלי רכב של המפקדה העיקרית, וכן הבעירו אש במספר גדול של טנקים מצריים. מפקד החטיבה לא מצא אמצעי כלשהו כדי להתקשר עם מפקדת ארמיה 3 אלא דרך מכשיר הקשר האלחוטי הרזרבי, שהיה ממותקן בג'יפ שנמצא במפקדה העיקרית, באמצעותו דיווח למפקדת הארמיה על המצב ועל כך שלא ניתן להתקדם. טנקי החטיבה ששרדו הסתתרו מאחורי סוללות התעלה היבשה והחלו לנהל חילופי אש עם עמדות הירי שבמסך [מערך הנ"ט – פ.מ.] הישראלי עד רדת החשיכה. מפקד החטיבה הורה לכוח שנשאר מהטנקים ושאר כלי הרכב לסגת למוצב כברית מזרח ["בוצר" – א.ר.] בחסות החשיכה. לרוע המזל איבדה החטיבה מספר טנקים כשירים בעת נסיגתה, בשל הסתבכותם בשדה מוקשים שהקיפו את המוצב.

הצארובה מן הסטאטר האסראיליה המצאדה לדבאבאט אן דמרט דבאבאט מרכז القياדה المقتدم للواء ٢٥ المدرع وكذا مركبة القيادة في المركز الرئيسي، كما أشعلت النيران في عدد كبير من الدبابات المصرية. ولم يجد قائد اللواء وسيلة للاتصال بقيادة الجيش الثالث إلا عن طريق جهاز لاسلكي احتياطي بعربة جيب عثر عليها في مركز القيادة الرئيسي، فأبلغ قيادة الجيش بالموقف وباستحالة التقدم. وقامت الدبابات المتبقية من اللواء بالاستتار خلف بعض سواتر الترععة الجافة وبدأت عملية التراشق بالنيران بينها وبين مواقع الستائر الإسرائيلية المضادة للدبابات حتى حلول الظلام. وأصدر قائد اللواء ٢٥ المدرع أمره بارتداد القوة المتبقية من دبابات ومركبات اللواء إلى حصن كبيرت شرق تحت ستر الظلام. ولسوء الحظ خسر اللواء بعض دباباته السليمة أثناء العودة لتورطها في حقل الألغام الذي كان يحيط بالحصن.

כך הסתיים קרב חטיבה 25 שריון בסיום מפתיע זה לאחר שנפלה במלכודת זו, שמנעה ממנה לפעול כחטיבת שריון מבחינת יכולת התנועה והתמרון. כן נמנע ממנה ניצול יתרונה בתותחי ה-115 מ"מ מבחינת טווח הירי, ביחס לתותחי ה-105 מ"מ של הטנקים הישראליים, ולא ניתנה לה כלל ההזדמנות לנהל קרב מול הטנקים הישראליים פנים אל פנים בקרב טנקים. אושר כי מרבית האבדות בטנקים המצריים נגרמו ממשגרי הטילים [נ"ט – פ.מ.] המונחים ומתותחי הטנקים שהסתתרו בתוך עמדות שנמצאו בתוך מסך [מערך – פ.מ.] הנ"ט. למרות התנאים הקשים בה נלחמה חטיבה 25 שריון, ואכן מרבית המקורות הישראליים והזרים הודו שמרבית הטנקים [המצריים – פ.מ.] נלחמו בעוז ובגבורה, וכי לא היה לחטיבה כל סיכוי להצליח בשל העדיפות שהייתה לטנקים הישראליים עליה באופן מכריע מבחינה מספרית ומבחינת יכולת התמרון, וזאת בנוסף לכמות הגדולה של טילים קטלניים שתגברו אותם, ואשר גם קיבלו סיוע פעיל ארטילרי ואווירי, בעוד שהחטיבה המצרית נלחמה הרחק וכשהיא מבודדת מכוחות מצרים אחרים, ומנועה מלקבל כל סיוע משמעותי שהוא, בין אם ארטילרי או אווירי.

وهكذا انتهت معركة اللواء ٢٥ المدرع بهذه النهاية المفجعة بعد أن زج به داخل هذه المصيصة المهلكة التي حرمتها من فرصة استخدام خصائصه كلواء مدرع من ناحيتي خفة الحركة والقدرة على المناورة. كما حرمتها من الاستفادة من تفوق مدافعه من عيار ١٥٠م من جهة بعد المرمى على مدافع الدبابات الإسرائيلية من عيار ١٠٥م، إذ لم تتح له الفرصة مطلقاً للاشتباك مع الدبابات الإسرائيلية وجها لوجه في معركة دبابات، فقد ثبت أن معظم الخسائر في الدبابات المصرية كانت بفعل المقذوفات الصاروخية الموجهة ومن مدافع الدبابات المستترة داخل مرابضها ضمن الستائر المضادة للدبابات. ورغم الظروف السيئة التي قاتل فيها اللواء ٢٥ المدرع، فإن المراجع الإسرائيلية والأجنبية اعترفت بأن معظم دباباته قد قاتلت بشجاعة ومهارة، وأنه لم تكن هناك أي فرصة أمام هذا اللواء للنجاح بسبب تفوق الدبابات الإسرائيلية عليه تفوقاً ساحقاً من ناحية العدد ومن جهة القدرة على المناورة، علاوة على العدد الضخم من الصواريخ الفتاكة التي كانت تدعمها ومن المعاونة الفعالة لها من المدفعية والطيران، في الوقت الذي كان فيه اللواء المدرع المصري يقاتل بعيداً ومعزولاً عن أي قوات مصرية ومحروماً من أي دعم مؤثر سواء من المدفعية أو الطيران.

המקורות הישראליים העריכו את אבדות חטיבת השריון ב-86 טנקים מדגם T-62 מתוך סך של 96 טנקים איתם החלה החטיבה את תנועתה, ועשרת הטנקים שנותרו הם אלה שהצליחו לחזור למוצב "בוצר" (כברית מזרח – במקור), בנוסף איבדה החטיבה את כל הנגמ"שים של גדוד החי"ר הממוכן שלה, שהיה שייך לה אורגנית, וכמו גם את כל כלי הרכב של הטור המנהלתי. כן דווח כי האבדות הישראליות בקרב זה הצטמצמו לכדי 4 טנקים

وقد قدرت المصادر الإسرائيلية خسائر اللواء المدرع بعدد ٨٦ دبابة ت ٦٢ من أصل ٩٦ دبابة ادعت أن اللواء بدأ بها تحركه، وأن الدبابات العشر الباقية هي التي تمكنت من العودة إلى حصن بوتزر (كبريت شرق) علاوة على فقد اللواء لكل المركبات المدرعة الخاصة بكتيبة المشاة الميكانيكية التي هي من ضمن التشكيل العضوي للواء، وكذا كل عربات قافلته الإدارية، كما ادعت أن الخسائر الإسرائيلية في هذه المعركة اقتصر على ٤ دبابات

٣٧١

עמ' 372

בלבד שהושמדו בשל הסתבכותם בשדה מוקשים, שהקיף את מוצב "בוצר" במהלך המרדף שערכו אחר הטנקים המצרים.

האמת היא כי שלחטיבה 25 שריון לא היה יותר מ-75 טנקים בעת שהחלה את תנועתה, שכן היא איבדה מספר טנקים בקרבות קודמים, במיוחד בקרב לפיתוח ההתקפה ב-14 לחודש, בעת שסייעה לאחד מגדודי חטיבה 11 חי"ר ממוכן מדיוויזיה 7 חי"ר. כן נמצאה אחת מפלוגותיה בתוך מערך ההגנה של מוצב כברית מזרח ["בוצר" - א.ר.], ולא ניתן היה להשלים אותה בטנקים במקום אלה שאיבדה, כפי שעשו יחידות השריון הישראליות, במיוחד לאחר שהחלו לזרום המטענים בגשר האווירי האמריקאי. אושר כי 10 טנקים הצליחו להגיע למוצב כברית מזרח ["בוצר" - א.ר.], וסך כל אבודות החטיבה מנו 65 טנקים מדגם T-62, כן הגיעו למוצב 7 כלי רכב משוריינים ו-180 קצינים וחיילים מגדוד החי"ר הממוכן, שהיה מפוצל כסיוע לגדודי הטנקים. אבודות כבודות אלה היו התוצאה הטבעית לתכנית השגויה שתוכננה לשלוח את חטיבה 25 שריון מצידה המזרחי של התעלה ולא מצידה המערבי.

فقط تم تدميرها بسبب تورطها في حقل الألغام الذي كان يحيط بحصن بوتزر أثناء مطارقتها للدبابات المصرية.

والحقيقة، أن اللواء ٢٥ المدرع لم يتجاوز عدد دباباته عند تحركه ٧٥ دبابة، فقد خسر عددا من دباباته خلال معاركه السابقة خاصة في عملية تطوير الهجوم يوم ١٤ أكتوبر أثناء معاونة إحدى كتائبه اللواء ١١ مشاة ميكانيكي من الفرقة ٧ مشاة، كما كانت إحدى سراياه المدرعة داخل النطاق الدفاعي لحصن كبريت شرق، ولم تتم له استعاضة الدبابات التي فقدتها كما كان الحال يجري في الوحدات المدرعة الإسرائيلية خاصة بعد تدفق شحنات الجسر الجوي الأمريكي. وقد ثبت أن ١٠ دبابات استطاعت الوصول إلى حصن كبريت شرق، فيكون مجمل خسائر اللواء حوالي ٦٥ دبابة ت ٦٢ كما وصلت إلى الحصن ٧ مركبات مدرعة (ب ك) و ١٨٠ ضابطا وجنديا من كتيبة المشاة الميكانيكية التي كانت موزعة كوحدات دعم على كتائب الدبابات. وكانت هذه الخسائر الفادحة هي النتيجة الطبيعية للخطة الموضوعية الخاطئة بدفع اللواء ٢٥ المدرع من ناحية شرق القناة وليس من ناحية الغرب.